

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

Visurgis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

V I S U R G I S.
M E M O R I Æ . S A C R U M

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACTET. AQUAS
SOLUS. EGO. PATRIAS. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS
NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. QUIRITUM
QUAM. QUÆ. PER. FRANCO. GESTA. FUERE. DUCES
SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUARUM
AUT. QUISNAM. ARMINII. NOSCERET. ARMA. MEI
NI. MIHI. QUAM. TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
REDDITA. CORBELÆ. MUNERE. VITA. FORET

F E R D I N A N D U S . D E I . E T . A P O -
S T O L I C Æ . S E D I S . G R A T I A . E P I S C O P U S
P A D E R B Ö R N E N S I S . C O A D J U T O R . M O -
N A S T E R I E N S I S . S . R . I . P R I N C E P S . C O -
M E S . P Y R M O N T A N U S . E T . L I B E R . B A -
R O . D E . F U R S T E N B E R G

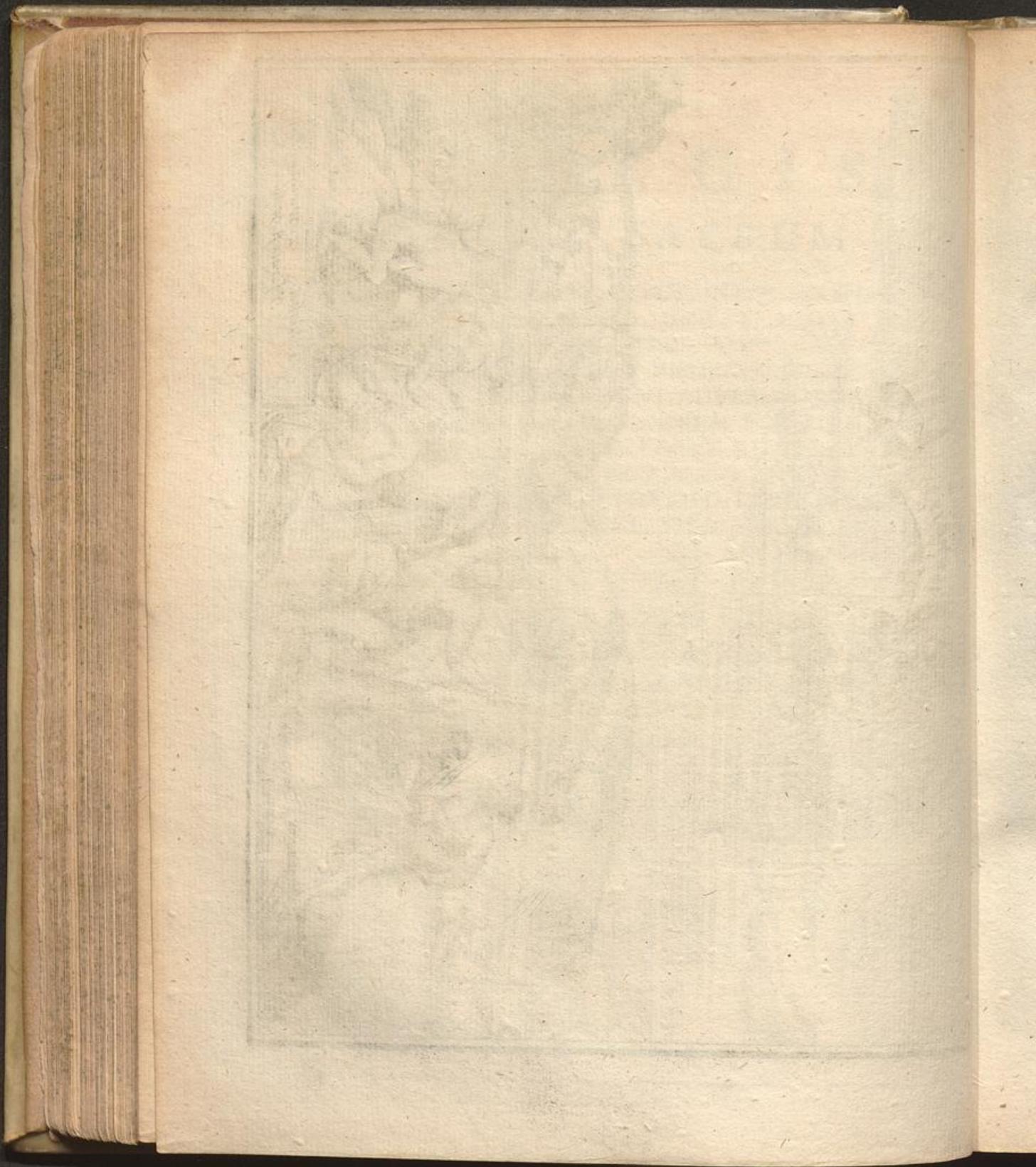
I N . R I P A . V I S U R G I S . R O M A N O R U M . F R A N C O -
R U M . E T . S A X O N U M . B E L L I S . N O B I L I S S I M I . A -
M N I S . D I O E C E S I N . P A D E R B Ö R N E N S E M . I N -
T E R F L U E N T I S . E . R E G I O N E . H E R I -
S T A L L I . S A X O N I C I
M . H . P

NO.

1. Herfald
 2. Wriggen Nios
 3. Myrgis fl. Wger

S
 M
 M
 I
 S
 .

N O T Æ.

I. PORTO VISURGIS OPES. J Visurgis, qui Werrhâ & Fuldâ, infra Mundam, confluentibus, hoc nomen nactus, usque retinet, dum in Oceanum effunditur, mutuâ Romanorum Germanorumque clade nobilis amnis, à Paterculo, Strabone, Mela, Plinio, Tacito, Floro, Dione, Ptolemæo, Sidonio Apollinari, aliisque memoratur. Carolo M. in diplomate An. XIII. imp. dato *Wiseraa*, scriptori Annalium Caroli Magni *Wisaracha*, Astronomo, Adelmo, Poëtæ Anonymo ad An. 797. *Wisura*, Adamo Bremensi histor. Ecclesiast. lib. I. c. 2. *Wisura*, & *Wirraha*, auctori vitæ Caroli M apud Pithæum *Wisora*, Adoni Viennensi *Wisor* & *Wisara*, in LL. Frisonum tit. 1. §. 2. & Reginone *Wisara*, scriptori vitæ S. Adalardi apud Bollandum *Wisira*, auctori vitæ S. Bonifacii *Wisaraba*, in hist. Bremensi ad An. 1164. *Wirra*, Ludovico Pio Imp. in diplomatibus Corbeïensi Monasterio datis anno X. & XIII. ejus imperii, Epitomatori Gest. Franc. & Aimoino *Wisera*, hodie accolis *Weser* appellatus. Nonnulli viri docti in carmine Ovidii, sive Albinovani ad Liviam Augustam, *Iturgim* pro *Visurgi* accipiunt. Quod Cluverius improbat, & *Ilargum*, qui amnis est Vindelicæ, legendum ostendit in Vindelica & Norico cap. 6.

Visurgim porrò fines diœcesis Paderbornensis ingressum, infra Helmershusam, celeberrimum olim S. Benedicti Monasterium, mox salutatur, suisque lymphis auget *Dimola*, Westphaliæ Hassiæque limes, qui supra Eresburgum, nunc *Stadberg* è montibus Westphalicis devolutus, Warburgum diœcesis Paderb. oppidum præterfluit. Indè *Bevera*, & *Netha*, post Huxariæ *Grova*, ad Corbeiam *Scelpa*, ad Albaxam *Saumer*, *Visurgi* illabuntur. Major omnibus *Netha*, prope novam Herisiam, nobilem in diœcesi Paderbornensi parthenonem, ortus, campos glebasque inprimis felices circa Braculenam oppidum, quod in translato S. Viti An. 836. *villa Brechal* dicitur, latè fecundat. Deinde *Ambra*, seu *Emmera* supra Hameliam, *Lutera*, *Alpha* & *Webrna* coeuntes Hervordicæ, unâ cum *Begha* Lemgoviam alluente, prope vicum Remen, in Visurgim se evolvunt; amnes ad

ad unum omnes; aut in Dioecesi Paderbornensi nati, aut aquis suis eam irrigantes.

2. *NEC ME BELLA MINUS CELEBRANT.*] Primus Romanorum Drusus exercitum in Cheruscos usque ad Visurgim duxit, non sine periculo regressus; quod Dio Cass. lib. 54. his verbis prodidit. *Initio veris* (An. U. C. DCCXLII. Q. Ælio Tuberone, & Paulo Fabio Maximo Cosl.) *rursus ad bellum profectus, Rhenum transit, Usipetas subjugavit, Lupiaque fluminis ripis ponte junctis, in Sicambros irrupit, perque eos in Cheruscorum regionem usque ad Visurgim processit: id ut ei liceret, Sicambrorum in Chattos, qui soli finitimorum auxilia negaverant, totius populi viribus facta expeditio effecerat; quo tempore Drusus iis imprudentibus regionem peragravit, Visurgim etiam transiturus, ni eum inopia alimentorum, ac hyemis propinquitas, præterea examen apum in castris visum deterruissent. Regressus in sociorum terram, in summum devenit periculum, insidiis hostium frequenter læsus, & aliquando in loco angusto ac concavo circumclusus, haud procul abfuit, quin cum toto exercitu periret, à qua cum pernicie nihil aliud eripuit, quàm hostium temeritas, qui cum uno omnes Romanos impetu deleri posse crederent, nullo ordine servato eos aggressi, victi inde, ferociæque suæ fractâ discessere. Ex eo Barbari propius adire veriti, eminus tantum hostem infestavere, ita ut Drusus vicissim iis contemptis, castrum contra eos ad Lupia & Alisonis fluviorum confluentes, aliudque in Chattis ad ipsum Rhenum extruxerit.*

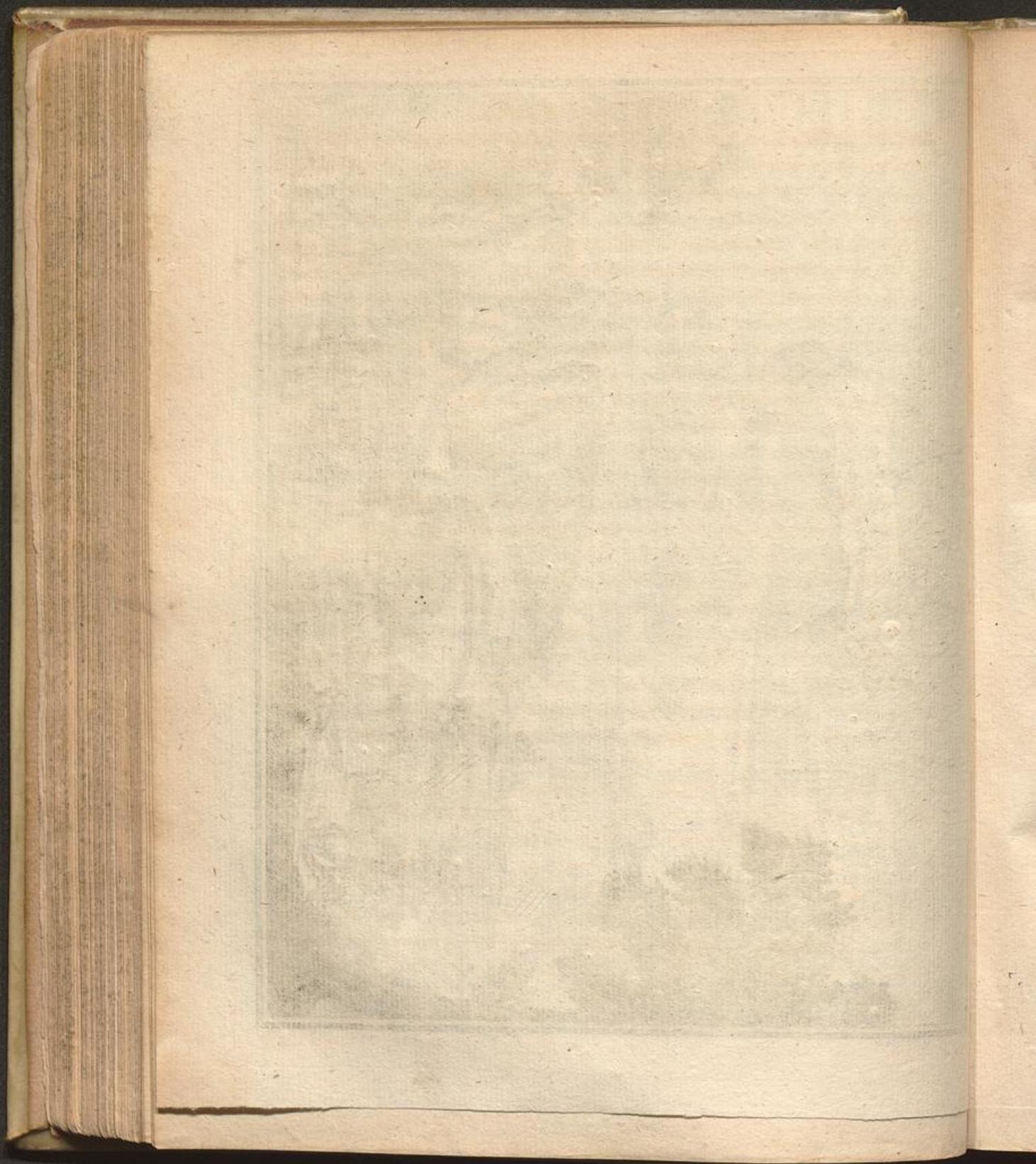
Cæterum locus ille concavus & angustus, in quo conclusum à Sigambriis reducem à Visurgi Drusum refert Dio, non alibi inquirendus videtur, quàm in vallibus & silvis circa Aldenbecam, vicum dioecesis Paderbornensis, vel in aditu saltus Teutoburgiensis, ubi, prope Hornam oppidum Lippiensis Comitatus, admirabilis illa Picarum rupes, vulgò *Exterenstein* nuncupata, & hic exhibita, conspicitur.

Altera ad Visurgim expeditio (An. U. C. DCCXLIII. Nerone Claudio Druso & T. Quinctio Crispino Cosl.) adhuc magis infauusta accidit Druso, *Qui in Chattorum fines ingressus, obviam quæque non sine magno labore*

Plac. vrbis. Paderborni
 Sicuti factum. a. 1714. m. 1. 1. 1.

his
 na-
 on
 di-
 lo
 it,
 Si-
 7i-
 oli
 be-
 em
 to-
 um
 nit
 co
 to
 ti-
 re-
 uá
 n-
 el-
 ue
 m
 n-
 vi-
 s,
 lis
 a,
 io
 u-
 no
 re

labore subigendo, congressosque praeliis haud incruentâ victoriâ superando, usque in Suevos pervenit: inde in Cheruscos converso itinere, Visurgim transgressus, omnia populando ad Albim usque perrexit, qui ex Vandalicis montibus profluens, in Oceanum septentrionalem magnus admodum factus effluit. Hunc cum frustra conatus esset transire, tropæis constitutis recessit: Etenim mulier quædam, humanâ amplior formâ, ei obviam facta: Druse, inquit, quò tandem nullum cupiditati tuæ modum statuens contendis? non tibi fatis concessum hæc omnia videre. quintu abi: jam enim & operum tuorum, & vitæ instat tibi terminus. Oblatam à deo aliquo hanc vocem, mirum profectò est: neque tamen mihi fides abroganda videtur huic rei, quam statim eventus comprobavit: nam & continuo retrò ire Drusus cœpit, & in itinere, priusquàm Rhenum attingeret, morbo decessit. Ita Dio lib. 55. Illum, inquit, Velleius lib. 2. magna ex parte domitorem Germaniæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuso sanguine, fatorum iniquitas consulem, annum agentem trigesimum rapuit. Suet. in Claudio cap. 1. ait, in æstivis castris exstinctum, quæ deinde scelerata sint appellata. Liv. l. 140. redeuntem, ex fracturâ, equo super crus collapsò, trigesimo quàm acciderat die, mortuum. Inter Salam & Rhenum decessisse affirmat Strab. lib. 7. Quis ille Sala? an is qui in Albim influit, an qui in Moenum? an quem nos Isalam nuncupamus in dioecesi Monasteriensi surgentem? Pro hoc faciunt Isaacus Casaubonus, & Pontanus, Bertius & Hadrianus Junius, & fusè Wallenbergius in Embrica lib.

1. c. 2.

Drusi deinde fratre Tiberio ad bellum, quod ante triennium sub M. Vinicio immensum exarserat, ab Augusto in Germaniam missò: Intrata protinus Germaniæ, subacti Caninefates, Attuarii, Bructeri, recepti Cherusci gentes, & amnis, mox nostrâ clade nobilis, transitus Visurgis: Vellei. lib. 2. Reductus inde in hyberna ad Luppiæ caput Romanus miles, & insequentis anni æstate, sub duce Tiberio, perlustrata armis tota Germaniæ, & usque ad flumen Albim Romanis cum signis perductus exercitus, & necessariò iterum trajectus Visurgis. Quæ hic de Tiberio, pro more suo, Velleius tam gloriosè prædicat, Dio Cass. lib. 55. refellit, ingenuè fassus, Tiberium quidem

quidem primò ad Erygrum, deinde ad Albim fluvios progressum, nihil tamen magnoperè memorandum egisse: Quanquam de Germanis Imperatoris nomen non Augustus modò, sed Tiberius etiam inveniit, honoresque triumphales C. Sentius Germania præfectus, quòd horum metu bis Germani pacem accepissent, &c. Hic loco τῆ Ἐρύγρης, scribendum monet Lipsius in notis ad Velleium, τῆ Οὐερούρης, reductâ syllabâ à vocula priori. Idem sentit Hadrianus Junius cap. 21. Batav.

Tiberio Augusto Germanicus Cæsar, Drusi filius, in administrando bello Germanico successit, cujus legatus Vitellius cum duabus legionibus, multis Oceani periculis defunctus, penetravit ad Visurgim, quo Cæsar classe contenderat. Quamvis Lipsius ad hunc locum Tacit. Ann. 1. n. 234. scribendum putet, ad amnem Vidrum, qui Ptolemæo in hoc tractu notus, & ille ipse est, inquit, quem Vechtam hodie vocant, &c. Idem Tacit. lib. 2. Ann. clariùs meminit Visurgis, quando Germanici prælium cum Arminio initum describit. Flumen Visurgis Romanos Cheruscosque interfluebat, ejus in ripa cum ceteris primoribus Arminius adstitit, &c. Postero die, Germanorum acies trans Visurgim stetit, &c. Cæsar transgressus Visurgim, indicio per fugam cognoscit, delectum ab Arminio locum pugnae, &c. Sic accensos & prælium poscentes in campum, cui Idistaviso nomen, deducunt: is medius inter Visurgim & colles, &c. Evocato demum in Orientem Germanico, ab infestis Romanorum armis Visurgis tandem conquievit. Ita, postquam Claudius Imperator adeò novam in Germanias vim prohibuit, ut referrì præsidia cis Rhenum juberet, Tacit. XI. Ann. altum in historia Romana de Visurgi silentium. Interim nemo dubitabit, quin Maximinus, Probus, Diocletianus, & Maximianus, Constantinus Magnus, Julianus, & Valentinianus, Germaniam hanc transrhenanam, Francosque ejus indigenas, bello persecuti, ad Visurgim accesserint, cum satis sit compertum, Franciam veterem, quam post Saxoniam dixerunt, intimè horum armis penetratam esse, quantum vis historici ejus temporis, quotquot supersunt, nullam Visurgis faciant mentionem.

3. QUAM QUÆ PER FRANCOs.] Visurgis itaque diu inglorius, victricibus Francorum armis iterum inclaruit, quando Anno DLV. pri-

primum à Francis bellum, cuius quidem apud scriptores extet memoria, illatum est Saxoniae, quod à successoribus Francorum Regibus, per duo amplius secula, variâ fortunâ ductum, ac sæpe intermissum, Carolus demum Magnus, debellatis prorsus Saxonibus confecit. Saxones contemptâ Theodoaldi Francorum Regis pueritiâ, assiduis incursionibus Austrasiae fines infestare cœperant. Audita verò ejus morte, ascitis in societatem Thuringis, majoribus viribus in arma consurrexerant. Clotharius Austrasiae populis, Sueffionibusque sub signa vocatis, transmissò Rheno in Saxoniam perrexit, ac multis utrimque caesis, tandem apud Visurgim triumphavit. Quod gesta Francorum epitomata cap. 27. ita referunt: *Eo anno rebellantibus Saxonibus Clotharius rex commoto Francorum exercitu, contra eos pugnam iniit super Wiseram fluvium, exercitum eorum maximum interfecit, terramque eorum vastavit.* Et Aimoinus lib. 2. cap. 27. *Posthac, inquit, idem rex (Clotharius) in Saxones rectum iter direxit, qui assiduis excursionibus Francorum devastabant fines. Quibus super Wiseram fluvium bello subactis, Thoringos quoque, eò quòd Saxonibus auxilium tulissent, depopulatus est.* Vid. Gregor. Turonens. l. 4. c. 10. Sigebertum, Marium Aventicensem Episcopum, citatum à Valesio l. 8.

Alterum Francorum prælium cum Saxonibus ad Visurgim initum Anno DCXXX. secundùm Sigeberti calculum, literis consignavit Aimoinus lib. 4. cap. 18. *Austrasias verò Francis rex (Dagobertus) institutus à patre (Clothario) adversus Saxones, qui rebellare tentaverant, arma movit: transgressusque Rhenum, cum Bertoaldo Saxonum duce pugnam commissa, ense percussus in caput, decisos cum parte galeae crines patri per armigerum mittit, & ut sibi, antequam cunctus corruat exercitus, in auxilium properet, mandat. Forte fortuna affuit: Clotharius enim venationis gratiâ Longolariam sylvam petierat, ubi accepto periculorum filii nuntio, gravi exagitatus dolore, raptis quos in promptu habebat juvenibus, ad alios etiam, ut se sequerentur, directis legatis, brevi tempore longum iter emensus, (nam & noctibus viam carpebat) ad filium usque pervenit, & eâ quidem nocte fixis super Wiseram fluvium tentorius, quieverunt. Manè autem factò, dum Franci plausus ac voces latitiae pro adventu regis Clotharii ederent, Bertoaldus Sa-*

xonia dux super ripam fluminis praelium praestolans, audito tumultu interrogat, ut quid tantus in Francorum castris oriretur tumultus? dictum est ei, Clotharium advenisse regem, atque ob id diem festum agere Francos. At ille ad haec, falsa, ait, spe decepti, praetimore desideria somniant sua. Nam Regem, quem secum gratulantur manere, certam ferente famam nos compertum habemus vitam defunctum. Clotharius citiori armatus superstans littori, dum talia superbè profantem audiret, nil dicens, quod major taciturnitate suam hostibus incuteretur timor, celerrimè galeam nudavit caput. Erat quippe ejus caesaries pulchra canitie variata, in cujus aspectu ab adversariis maximè dignoscebatur. Denique statim à Bertoaldo agnitus, incongrua accepit responsa, in hunc modum à praefato contraria partis duce prolata. Tunc, dixit, hinc muta aderas bestia? Tunc Rex hujusmodi commotus convitio, & ultra quàm dici possit, excandescens iram, capiti repositam casside, calcaribus equum versus eum impulit, ut transmeato flumine, se de inimicis suis ulcisceretur. Franci itidem, injuriam ducis permoti, atque ejus exemplo animati, flumen natantes transibant, sequentes Regem: qui fugienti Bertoaldo infestus insistebat. Gravabatur sanè ad insequendum, & pondere armorum, & quòd dum transnataret fluvium, aqua sinum ejus, nec non ocreas impleverat. Bertoaldus tamen recedendo clamabat ad Regem, non aequo & bono illum esse intentum, qui se persequeretur; sed quòd sola haec ageret, laudis cupidine ductus, qui tanti aestimaretur, ut sequestratus à suis, hostem terga dare sibi compelleret. Verendum verò, ne haec res in contrarium versa, ipsum potius pessumdaret. Ista autem dum diceret, fugere non cessabat; & saepe se ejus servum, illum verò suum fatebatur dominum. Viderique injustum, ut vel servus à clementissimo domino, vel dominus à servo, licet invito ac coacto, perimatur. Verùm Clotharius callidè haec eum prosequi sciens, nec ea quae dicebantur curans, tandem pernitate equi, quo vehebatur, eum assecutus interemit. Sublatoque ejus capite, ad filium, & ceteros Francos (qui tristes eò quòd eum consequi nequirent, ejus salutem timentes, post eum iter pro posse accelerabant) regreditur; indeque relevatis maestitia eorum animis, una cum eis Saxoniam ingressus, ita depopulatus est eam, ut nullum

in ea

in ea hominem viventem relinqueret, qui longitudinem spatiae quàm tunc fortè gerebat, excessisset. Et Clotharius quidem hoc taliter egit. Eadem leges in gestis Francorum epitom. cap. 41. Adon. Vienn. Regin. Sigeberto. Ut Vales. lib. xviii. rer. Franc. immeritò fidem hujus narrationis suspectam habere videatur. At risum meretur Bern. Furmerius lib. 3. Ann. Fris. qui contendit Bertoaldum à Lothario casum natione fuisse non Saxonem, sed Frisium, quartumque ejus gentis Regem. Plura is addit de Yglone Galamæo Frisio, Susati præfecto, qui fortiter Austrasiorum aggressiones exceperit, repuleritque, quippe Dagoberti galeam perfregerit, capillos amputarit; adhæc de loco prælii, de Adgillo Bertoaldi filio, post patrem Frisiorum Rege. Quæ cum nullo idonei auctoris testimonio ab eo confirmentur, quâ facilitatenarrantur, eadem rejiciuntur.

Postea Carolus Martell. fortissimus Austrasie Princeps, Saxones adortus Anno dccxxi. armis etiam suis Visurgim nobilitavit; quod paucis, ut solet, meminit Ado Viennensis in Chronic. *Carolus major Domus, & Austrasiorum princeps, vastans omnia, & Saxonum agros diripiens, ad Wisorem pervenit.* Vid. Aimoin. l. 4. c. 52. Ann. Fuld. Annales incerti auctoris apud Pithæum, Valesium lib. xxiv. rerum Francicarum pag. 446.

Paternis deinde vestigiis insistens Carolomannus, Martelli filius, ducto in Saxoniam exercitu, ad Visurgim castra habuit An. dc cxxiii. teste Adone Viennensi; quando Saxonibus trans flumen confidentibus, Gerviliebus, aliis Gervilius, Episcopus Moguntinus, ad familiare colloquium dolo evocavit eum ex hostibus, qui patrem suum Geroldum Episcopum itidem Moguntinum anno superiore interfecerat, quem adequitantem in medio fluminis confodit, cujus morte sublato clamore, ad arma concursum, initoque atroci prælio, victi tandem Saxones. Quæ Othlonus lib. i. cap. 44. vitæ S. Bonifacii apud Serarium fusiùs sic narrat. *Illis temporibus Saxones devastabant Thuringiam regionem. Quamobrem populi ejusdem regionis confugientes ad supradictum Principem Karolomannum, querebant ab eo auxilium, qui mox pro eorum ereptione exercitum misit, in quo simul Geroldus Moguntiacensis tunc Episcopus, pater scilicet præfati Gerviliebis, jussus transiit. Cumque congressio facta fuisset bellantium, & invicem semet ferientium: Geroldus Episcopus interfe-*

terfectus ibi inter alios occubuit. Deinde filius ejus Gevvilieb, adhuc laicus in palatio constitutus, pro sedando patris dolore, Clericali officio promovebatur, & ad regendam Ecclesiam Moguntiacensem post obitum patris subrogabatur. Post non multum verò temporis iterum Karolomannus exercitu congregato contra Saxones perrexit, secumque eundem Gevvilieben duxit. Confidentibus autem utriusque populi exercitibus, cis citraque ripam fluminis Wisraha, præcepit Gevvilieb puerum suum inter hostes pergere, illicque nomen ejus, qui patrem suum occiderat, diligenter inquirere. Cumque puero jussa complenti responderetur à quodam, proximè illum adesse, quem quæreret, venire rogare, inquit, eum huc quantocyus, quia secum sermocinari senior appetit meus. Quo veniente, & utrimque alterius adventu denuntiato; mox præparatis equis ab utroque itur, & in medio amne occurrentibus, atque colloquentibus, ait Gevvilieb Episcopus: Accipe jam ferrum, quo patrem vindico carum. Hac igitur dicens, gladio mox perfodit illum. Qui statim corruens ex equo exhalavit spiritum. Cùmque sui talia agnoscerent, ab omnibus clamabatur, utrimque consertis cuneis summo opere dimicabatur, superatisque Saxonibus Karolomannus cum suis ad propria remeavit, nemine id quod factum est à Gevviliebe in homicidii crimen imputante. Unde & reversus solitos Episcopales sibi vindicavit usus. At S. Præsul Bonifacius inter cætera correctionis colloquia, hac pariter in conventu Synodali protulit, attestans nullum homicidii reatu pollutum debere Episcopali sacerdotio fungi. Adhac etiam ei objecit, propriis oculis se perspexisse, illum cum avibus canibusque jocantem, quod Episcopo nullatenus liceret. Audiens autem hæc Gevvilieb, sentiensque se nullo modo contra stimulum vel secularis potentia, seu auctoritatis Canonica, qua mediante S. Bonifacio in omnes coram positos deferebatur, calcitrare posse, judicio consentit communi, depositusque est ab ordine Episcopali. Quo deposito statim S. Bonifacius à supradictis Principibus Karolomanno videlicet & Pipino fratre ejus, Ecclesiam Moguntiacensem præficitur. Tom. xvii. Conc. Gener. Parisiis ed. p. 441. De Pipini & Caroli M. Francorum Regum expeditionibus ad Visurgim, post in tempore memorabimus.

4. SED QUOTA PARS RERUM.] Romanis scriptoribus, atque inprimis Cornelio Tacito acceptum ferri debet, quicquid de bellis Romanorum in Germania gestis, quicquid de Arminii præliis & triumphis, quicquid de Majorum nostrorum moribus ac virtutibus adhuc superest. Enim verò Germani, uti *literarum secreta ignorabant*, &, quod unum apud illos, teste Tacit. de morib. German. *memoria & annalium genus erat*, præclara suorum facinora *carminibus celebrabant*; ita etiam Arminium libertatis suæ vindicem, auctore eodem Tacit. lib. 11. Ann. *cecinerunt*, ac positis nonnullorum opinione, Eresburgi statuis, famæ quidem posterorum commendarunt; sed jam diu collapsis simulacris perierunt *agrestia* hujusmodi *carmina*, ut Julianus ait in Antioch. *similia clangoribus avium asperè clamantium*; dum interim Arminii virtutes ac res fortiter gestæ, immortalibus literarum monumentis consignatæ perennant. Verissimum enim est, quod scribit Diodorus Siculus, *cetera monumenta ad breve tempus perdurare variis casibus obnoxia, historia virtutem per universum orbem diffusam, ipsum, quod cetera consumit, tempus sui habere custodem.*

5. NI MIHI QUAM TACITUS SCRIPTOR DEDIT.] Et si Tacitus Imperator, auctore Fl. Vopisco, *Cornelium Tacitum, scriptorem historia Augusta, quòd parentem suum eundem diceret, in omnibus bibliothecis collocari; & ne lectorum incuriâ deperiret, librum per annos singulos decies scribi publicitus jussit*: Parùm tamen abfuit, quin priores quinque Annalium libri interirent, nisi insigni Corbeia nostræ beneficio essent conservati. Id quod I. Lipsius nos docuit in not. ad Taciti Ann. lib. 2. num. 34. *Visurgis mutuâ Romanorum Germanorumque clade nobilis annis. Cui famam præcipuè Tacitus dedit, & ipse Tacito (mirum fatum) vitam. Nam quinque hi primores libri inveniuntur in Corbeia; quod Monasterium ad Visurgim est, atque illinc depromptum verè hunc thesaurum. Quæstor quidam Pontificius ad magnum Leonem detulit, donatus ab eo aureis quingentis. Idem in dispunct. Notar. Cod. Mirand. Codicem, inquit, illum tuum advocas; quorum unice unicum in tota Europa exemplar esse hætenus audimus. Id Leoni X. Pont. Opt. Max. oblatum, in Corbeiensis Monasterio ad Visurgim repertum, servat etiamnum inclyta illa Bibliotheca*

Me-

Medicæ. Hæcille, pro more suo, candide & sincere, Andreas Alciat. Germani tanti thesauri conservati laudem invidens, in quodam historiæ encomio, & Galeacium Vicecomitem scripto, ejusdem rei meminit, sed cum injuria nostræ gentis, ac veritatis dispendio. Sic enim garrit: *Esset adhuc ἀνεφαλῶ Tacitus, nisi Christiani orbis Max. Pontifex Leo X. priores quinque libros de Barbaris redemptos, post liminid ut tandem reverterentur, effecisset.* Meibom. in vita Widchindi Corbeiensis præfixâ ejus Annalib. Nec solus Tacitus, verum etiam Quintilianus, Asconius, Silius Ital. Argonautica Val. Flacci, Ciceronis libri de finib. & leg. in Germania à Poggio reperti, Germanis debentur. Gerhard. Vossius de hist. Lat. lib. 3. cap. 5. pag. 550. Quibus utinam aliquando Plinii XX. Volumina de bellis Germanicis accedant! quæ Conrad. Gesnerus Augustæ Vindelicorum, alii Tremoniæ in Westphal. apud Caspar. Swartzium Patricium Tremoniensem extitisse tradiderunt.

